

Mācītāja Ralfa Kokina “Kurzemes vilkaču nostāsti” “*Kurzeme Werewolf Tales*” by Pastor Ralfs Kokins

Bārbala Simsons

Apgāds Zvaigzne ABC

K. Valdemāra iela 6, Rīga, LV-1001

E-pasts: Barbala.Stroda@gmail.com

Rakstā apskatīta latviešu teologa, mācītāja Ralfa Kokina grāmata “Kurzemes vilkaču nostāsti” – divpadsmit stāstu krājums, kurā savijas senas un mūsdienīgas Kurzemē noklausītas teiksmas un leģendas par mītisko radījumu – vilkaci, kā arī autobiogrāfiskas bērnības atmiņu skices un metafiziska rakstura pārdomas par Dievu, pasauli, dabu un cilvēka vietu tajā. Rakstā analizēti šausmu un fantāzijas elementi autora literāri apdarinātajos nostāstos, kas ļauj pieskaitīt šo grāmatu pie pagaidām vēl visai trūcīgā šausmu žanra darbu krājuma latviešu literatūrā.

Raksturvārdi: fantāzija, folklorā, kristietība, leģenda, šausmu literatūra.

Tā kā viena no šī krājuma tēmām skar mācītājus literātus, manā uzmanības lokā ir nokļuvis saskaņā ar man pieejamo informāciju vienīgais latviešu tautības mācītājs, kurš mūsdienās sarakstījis grāmatu, ko vismaz daļēji iespējams traktēt kā piederīgu šausmu un fantāzijas žanru literatūrai. Tas ir Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas mācītājs Ralfs Kokins (1968); rakstā apskatīšu viņa grāmatu “Kurzemes vilkaču nostāsti”, tās strukturālās un sižetiskās īpatnības, kā arī žanrisko specifiku.

Grāmata “Kurzemes vilkaču nostāsti” ir izdota 2007. gadā, atkārtots izdevums – 2011. gadā. Tās struktūru veido autora kolēģa mācītāja Jura Rubeņa priekšvārds un divpadsmit dažāda garuma stāsti, kuros savijas autobiogrāfiski tēlojumi, teoloģiskas pārdomas un Kurzemē dažādos laikos noklausīti daļēji folkloristiski stāsti par mītisko radījumu – vilkaci. Par unikālu literāru darbu šo grāmatu iespējams dēvēt no diviem aspektiem. Pirmkārt, tādēļ, ka šo stāstu autors, kā jau minēts, ir teologs, Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes dekāns, kuru, atšķirībā no daudziem amata brāļiem, fantastiskā un mistiskā pasaule intrigē, nevis biedē. Otrkārt, tāpēc, ka grāmatā dominē spēcīgi šausmu žanra elementi, kuri latviešu literatūrā pagaidām pārstāvēti visai trūcīgi.

Grāmatas tapšanu ir iedvesmojusi Ralfa Kokina dziļā interese par folkloru, īpaši dzimtās puses Kurzemes vietējo folkloru. Galveno impulsu sarakstīt grāmatu, kā intervijā raksta autorei atzīst grāmatas autors, devuši gan bērnībā, gan vēlākos dzīves gados Kurzemē dzirdētie nostāsti. To sistemātiskai apzināšanai un vākšanai autors pievērsies 20. gadsimta 90. gadu sākumā un vēlāk vēlreiz – ap gadsimtu miju, atgriežoties no studijām Heidelbergā. Ralfs Kokins arī atzīst, ka grāmatā “Kurzemes

vilkaču nostāsti" nav iekļauts viss savāktais materiāls, un pieļauj, ka kādreiz varētu darbu pie šī materiāla turpināt (Simsons 2013).

"Kurzemes vilkaču nostāstus" patiesībā grūti nosaukt par stāstiem to klasiskajā izpratnē – ar vienotu sižeta līniju, ekspozīciju, kulmināciju, atrisinājumu. Bieži vien katru fragmentu it kā veido divi vai vēl vairāk atsevišķu sižetu, kurus apvieno tikai stāstītāja persona, tie savīti pēc principa "stāsts stāstā"; visbiežāk autobiogrāfisko atmiņu tēlojumā ieplūst kāda – autora bērnībā vai citā dzīves posmā sastapta – cilvēka individuālo atmiņu un piedzīvojumu apraksts, kurā neizbēgami agrāk vai vēlāk parādīsies arī kāds pārdabisks, neizskaidrojams elements. Sarunā Kokins atzīst, ka šos "dabā noklausītos" atmiņu stāstus darba gaitā ir apstrādājis, kompilējis to elementus, meklējis un sapludinājis līdzīgas detaļas, tātad rezultāts uzskatāms nevis par tīru folkloras materiālu, bet par literāru apdari, interpretāciju un pat jaunradi.

Jāatzīst, ka no literārā viedokļa šie stāsti neizceļas ar lielu meistarību, tomēr tajos ir sižetiskais kodols, kas piešķir tekstam dinamismu. Ralfs Kokins raugās uz pasauli ar izbrīnu un bērnišķīgu fascināciju, kā grāmatas ievadā raksta Juris Rubenis, "ar savu atbrūņojošo atklātību un patiesīgumu [...] mudina mūs no jauna palūkoties uz it kā saprasto un pašsaprotamo pasauli" (Kokins 2011: 5). Stāstu uzbūve ļauj šos tekstus uztvert drīzāk nevis kā literārus tekstus, bet kā pierakstītus mutvārdu daiļrades vēstījumus, jo tiem piemīt mutvārdu vēstījuma irdenā struktūra – atmiņas vai asociāciju virknes var jebkurā brīdī pārraut pašlaik ritošo stāstījumu un aizsākt jaunu, pēc tam pie pirmā vai nu atgriežoties vai neatgriežoties; liels uzsvars likts uz emociju un izjūtu aprakstiem, pazib retoriski jautājumi, iztēloti "dialogi" ar klausītāju/lasītāju. Sevišķi šīs iezīmes jūtamas lappusēs, kuras ir gandrīz visos stāstos un kuras var nosaukt par šīs grāmatas meditatīvi teoloģisko aspektu – proti, autors gandrīz katrā stāstā vairākas rindkopas vai lappuses velta izvērstām pārdomām par dažādiem globāliem jautājumiem, visvairāk – par apkārtējās pasaules plašumu, skaistumu un neizdibināmību, par cilvēka postošo ietekmi uz dabu un vidi, par Dieva lomu cilvēka dzīvē. Šo pārdomu didaktiskums un atkārtotība, no vienas puses, jūtami izjauc pamata stāstījumu burvību, taču, no otras puses, šādi tiek nostiprināts iespaids nevis par stingrās robežās ietvertu literāru darbu, bet vairāk par mutisku vēstījumu, kurā šādi ekskursi pilnībā iederas.

"Par ko vēsta pasaulē sastopamo mūs biedējošo tēlu galerija? Kur tie īstenībā mājō? Mūsos pašos vai ārpus mums? Kas ir "mītisks" un kas ir "reāls" notikums?" (Kokins 2011: 6) Šādus jautājumus grāmatas ievadā uzdod Juris Rubenis, tā iezīmēdams vairākus potenciālos teksta interpretācijas aspektus. Proti: uz "vilkaču stāstiem" iespējams raudzīties gan no tieša skatpunkta, t. i., kā uz dažādos laikposmos noklausītu teiksmu pierakstiem, gan kā uz metaforisku vēstījumu par cilvēka un dabas attiecībām, gan kā uz fantāziju par zemapziņas un simbolu pasaules tēliem jeb, kā raksta pats autors, "... mūsu sašaurinātās domāšanas un mūsu valodas robežu dēļ pilnu esamību var aprakstīt tikai ar bildēm, tēliem, pasakainiem mitoloģiskiem notikumiem" (Kokins 2011: 70). Intervijā raksta autorei attiecībā uz iespēju stāstus skaidrot arī simboliskā tvērumā autors vēlreiz apstiprina: "To var darīt, jo tie ir zemapziņas, arhetipiski tēli." (Simsons 2013)

Vispirms īsumā jāraksturo stāstu “meditatīvi teoloģiskā aspekta” ievirze. Savas pārdomas par pasauli autors sāk jau pirmā stāsta vidū ar nopēlumu par mūsdienu cilvēka ikdienas dzīves virspusību, materiālismu un attiecību seklumu un piedāvā savu problēmas risinājumu: “Daudz svarīgāka par virspusēju informāciju ir zināšana, atziņa, kas nāk tikai ar iedziļināšanos kādā konkrētā lietā vai jautājumā.” (Kokins 2011: 117) Uz šīs nots autors sāk būvēt savu spriedumu ķēdīti un kā piemēru pasaules neaptveramībai apskata tieši folklorā sastopamos šausmu, mistikas tēlus: “Iespējams, mums kādreiz ticis dāvāts daudz, bet tieši tas mūs tagad vajā kā ļaunākie nakts murgi. Tagad mēs vairs nezinām, ko iesākt ar to, ko gluži noliegt vis nevaram, bet izskaidrot un sistematizēt nespējam. Vai mēs no kādas esamības daļas būtu atteikušies? Vai mēs patiešām būtu sašaurinājuši pasauli, kurā dzīvojam?” (Kokins 2011: 15) Atbilde, pēc autora domām, jāmeklē atvērtā, bezaizspriedumainā skatījumā uz apkārtējo pasauli un tās neizskaidrojamajiem fenomeniem un atziņā, ka “pasaules izzīņas procesā mēs atrodamies kāda tāla, tāla ceļa pašā, pašā iesākumā. [...] Man šķiet, ka sirds šajā ceļā tiek krietni tālāk un dziļāk par saprātu. Bet vistālāk tomēr tiek bērni un tie nedaudzī pieaugušie, kas vēl spēj saskatīt pasauli kā brīnumu un noslēpumu” (turpat).

Šo apjausmu autors savij kopā ar dievatklāsmi, kas, kā tiek uzsvērts stāstus caurvijošajās biogrāfiskajās atmiņās, autoru pavadījusi jau kopš visagrākās bērnības. Kā atklāts stāstā ar nosaukumu “Āžu kalnu stāsts”, tieši pēc sastapšanās ar neizprotamu, biedējošu parādību šķietami labi pazīstamajos piemājas mežos zēns pirmo reizi apzināti lūdz Dievu, apjaušot, ka pasaule ir bīstama un noslēpumaina. Fantāzijas, mistikas un šausmu stāstu valdzinājumu Kokins atvedina tieši uz šo noslēpumaino pasaules neredzamo slāņu esamību: “Sastopoties ar neredzamās pasaules klātbūtni, mums jārunā par neticamo, par neiespējamo, par kaut ko tādu, ko nekādos vārdos nevar ietvert. Tad arī top ļoti dažādi stāsti. Un pat aiz izteikti absurdiem un pasakainiem materiāliem var apjaut īstenību, kas norāda citā – sirds un dvēseles dziļumu – virzienā.” (Kokins 2011: 68–69) Tieši ar šādu ieceri, šķiet, tapuši “Kurzemes vilkaču nostāsti”.

Runājot par stāstu sižetisko daļu, to darbības vide ir konkrētas Kurzemes vietas, liela daļa no tām ir paša autora bērnības takas; arī stāsti lielākoties noklausīti tieši tur no vietējiem iedzīvotājiem, izņemot trešo stāstu “Engures stāsts”, kuru autoram kādās viesībās pavēsta vārdā nenosaukts “sirms kungs”. Praktiski katra stāsta darbības vieta iezīmēta ļoti konkrētos ģeogrāfiskos parametros, nosaucot reālus vietvārdus, aprakstot dabas objektus – kokus, ezerus, upītes, purvus u. c. Autora skatījumā tieši daba ir noslēpumu, burvības un mistikas pārpilna, tās avots, jo gandrīz visi vilkaču un citu pārdabisko parādību redzējumi, atskaitot pēdējo stāstu, notiek brīvā dabā. Daudzviet tekstā šīs vietas raksturotas ļoti kolorīti kā mistikas, noslēpumainības un neizskaidrojama draudu apvītas “tumšas, smagas, mitras, spokainas un grūtsirdīgas vietas” (Kokins 2011: 87), labi atspoguļojot nedrošās sajūtas, kādas cilvēks nereti piedzīvo mežā. Arī stāstu darbības laiks ir iezīmēts samērā konkrēti – no laikposma neilgi pirms Otrā pasaules kara pirmajā stāstā līdz 1982. gadam pēdējā. Stāstos sastopamas atsauces uz konkrētiem vēsturiskiem notikumiem, piemēram, uz pēckara mežabrāļu kustību, kas ļauj stāstu darbību iekonturēt reālistiskā laiktelpā un atbilstoši

autora iecerei uztvert vēstījumus kā patiesus notikumus, nevis senas teiksmas, kādi tie pēc sava satura varētu būt.

Gandrīz katrā stāsta centrā ar atsevišķiem izņēmumiem ir vai nu vēstītāja, vai autora "intervētās" personas sastapšanās ar konkrētu mītisku radījumu – vilkaci. Ļoti interesants ir Kokina vilkača traktējums, kas šo tradicionāli bīstamo, ļauno radījumu ataino pavisam citās kategorijās. Vispirms jau vilkaču izskats, kādu to apraksta aculiecinieki, šķiet nevis caurcaurēm dzīvniecisks, bet atsauc atmiņā arī cilvēciskas īpatnības. Tā stāsta "Melnšila stāsts" varone, kāda veca kurzemiece, atminas, kā vēlā rudens vakarā mežā vākusi malku un mājupceļā ievērojusi ugunsgrūdu un ap to sapulcētas savāda izskata būtnes, kuru "stāvi bijuši daudz, daudz lielāki par cilvēkiem, tērpti tādos kā garos mūku tērpos ar lielām kapucēm. Bet no kapuces katram rēgojusies tāda kā vilka galva, tikai ar garāku, uz leju noliektu purnu un ļoti gariem, likiem, tumšiem zobiem. [...] Viņu pirksti bijuši ļoti gari ar spiciem un līkiem nagiem. Kopumā šāda briesmoņa seja no tāluma izskatījies kā milzu melnajam vilkam, bet, sīkāk ielūkojoties, tā drīzāk atgādinājusi pussatrūdējušu, daļēji mumificējušos miroņgalvu ar garu, zobotu purnu" (Kokins 2011: 13). Stāstītājam uzreiz "nez no kurienes atnākusi skaidra zināšana, ka tie ir daudz vecāka un viedāka cilts par cilvēkiem, ka tā redzējusi un sev līdzi nes cilvēkiem neatminamu pirmlaiku notikumus" (turpat).

Īpatnēji, ka uzreiz pēc asinis stindzinošā vizuālā apraksta, tieši stāsta kulminācijas brīdī autors atkal iegrimst pārdomās: "Iespējams, ka katrā cilvēkā ir kādas neskaidras atmiņas un iedzimta zināšana par šādām pirmlaiku mītiskajām būtnēm, par kādu neparastu laiku pirms visa, kas tagad ir. Gluži tāpat, kā ikvienam cilvēkam ir atmiņas par kādu senu, senu "laiku", kad mums bija tiešas, sirsnīgi mīļas attiecības ar pašu Dievu. Šķītis, ka ieraudzītais tikai apstiprina to, kas jau sen bijis zināms, bet ko prāts ir apspiedis vai noliedzis." (Kokins 2011: 13) Veidojas īpatnējs kontrasts: drūmā aina – novembra mežs, tumša, liesmu atspīdumi un necilvēciskās būtnes, no kurām, lai šausmu skats būtu pilnīgs, divas zāgē uz pusēm pussatrūdējušu cilvēka līķi, – un, no otras puses, autora meditīvās apceres par pasaules jēgu. Šādā veidā ar atsevišķiem izņēmumiem autora pārdomas punktē arī pārējo stāstu ritumu, no vienas puses, apturot stāsta gaitu, no otras puses, nostiprinot jau minēto brīvā stāstījuma iespaidu.

Īpatnējais "cilvēciskotā" vilkača apraksts sastopams vairākos stāstos, arī stāstā "Draņķozola stāsts": "Aizmugurē uz taciņas stāvējis kāds baiss, ļoti tumšs radījums. Tā augums bijis vismaz trīs vai četri metri. [...] Kādu brīdi tas pat atgādinājis sadegušu, pārogļojušos cilvēku. Galva tam bijusi kā vilkam, tikai bez ausīm, ar ļoti tumšām, dziļām acīm." (Kokins, 2011: 25) Savdabīgi raksturota arī būtnes balss, kas "skanējusi kā milzīga krāsns rūkšana, kā vaidēšana no aizkapa pasaules. [...] Brīžam šķītis, ka tā ir kāda sensena sāga ar atskaņām, brīžam, ka tas ir gandrīz vai dziedājums" (Kokins 2011: 26). Šajā stāstā kontrasts starp vilkača baismo ārieni un labdarīgajām funkcijām izteikts vēl skaidrāk – vilkacis sastaptajam cilvēkam ar vīzijas palīdzību norāda, ka tam ir ļaundabīgs audzējs; kas vēlāk izrādās tiesa, un, laikā operēts, stāstītājs arī izveseļojas. Taču vienlaikus vilkacis šķītis arī draudīgs. Mežsargam kabatā bijusi arī leģendārā sudraba lode, ar

kuru, kā vēsta teikas, vienīgo iespējams vilkaci nošaut, taču tā nav tikusi likta lietā. Citos stāstos, kā “Dundagas mežu stāstā”, vilkacis parādās tradicionālajā melna vilka veidolā, “gandrīz aļņa lielumā” (Kokins, 2011: 53). Kad lūdzu Ralfu Kokinu komentēt vilkača tēla atšķirību no tradicionālā veidola, autors atzīst, ka “tas nav kaut kas raksturīgs – ja ņem vērā visā pasaulē izplatītos priekšstatus par cilvēku, kas noteiktos apstākļos un zināmā veidā pieņem vilka apveidus. Mani interesēja tie retie stāsti, kur runa bija par vilkati kā milzīgu pirmlaiku baigu, stihisku ēnu radījumu. Līdzīgi motīvi ieskanas pie senajiem ķeltiem, skandināvu telpā, pirmsvikingu kultūrās” (Simsone 2013).

Attiecībā uz vilkača parādīšanās fakta nozīmi autors izvirza pārsteidzošu un gan folklorai, gan fantastiskajai literatūrai gluži neraksturīgu domu: “Vilkači zināmā mērā atgādina Nāves eņģeļus. Šķiet, ka arī viņi, gluži kā briesmīgākie no eņģeļiem, ir vajadzīgi, viņiem ir savs uzdevums. Ļoti iespējams, ka viņi paklausīgi izpilda mums nezināmo Dieva gribu Viņa varenajā, neaptveramajā esamības plānā.” (Kokins 2011: 14) Arī vēlākajos stāstos vilkacis nereti parādās nevis kā nepārprotams briesmonis, bet kā Dieva vai dabas sūtnis, atrazdamies teju ārpus laba un ļauna. Nereti viņam piedēvētas vides sargātāja funkcijas: “Mūsdienu Kurzemē ir kāda zināšana, ka vilkači nomaitājot tos, kas nežēlīgi posta dabu, izcērt mežus – ne izdzīvošanas, bet vēsi izrēķinātas peļņas dēļ.” (Kokins 2011: 17) Citā stāstā “Vidāles stāsts” jau nieši mēro ceļu no balles cauri mežam un vilkacis saplosa tikai to puisi, kurš izcēlies ar cietsirdīgu attieksmi pret līdzcilvēkiem un dzīvniekiem, bet stāstā “Dundagas mežu stāsts” vilkacis šķiet darbojamies nacionālo partizānu pusē. Vilkaču un citu spoku tēlu parādīšanās dinamika stāstos ir neskaidra, nav nosakāms, kas to izraisa. Tādi apgalvojumi kā “bailes pašas par sevi pievelk vilkačus” teorētiski ļauj uzskatīt vilkaci un citus pārdabiskos tēlus arī par pašu vēstītāju baiļu projekcijām, taču autors uz šādu izskaidrojumu nevedina, tieši otrādi – viņa traktējumā visi šausmu tēli ir pilnasinīgi, taustāmi un ļoti reālistiski.

Ne visos stāstos tiešām galvenajā lomā uzstājas vilkacis; starp pārējiem atrodami arī vismaz trīs vienkārši spoku stāsti. Stāstā “Zirgezera stāsts” aprakstīta jaunas meitenes spokošanās, “Sēres muižas gleznas stāstā” centrālais tēls ir sena, noslēpumaina glezna, bet noslēdzošajā krājuma stāstā “Engures kapsētas zilā zārka stāsts” darbojas mirušais, kurš aicina pie sevis meiteni, kas neapdomīgi pakārusi sev kaklā jūras krastā nejauši atrasto apbedītā krustiņu. Šis ir viens no labākajiem krājuma darbiem, kurš piedāvā plašu, turklāt hronoloģiski ļoti jaunu sižetisko materiālu un pēc satura vairāk ir raksturojams kā urbānā leģenda, proti, tajā aprakstīti notikumi risinās jau pavisam konkrētā laikā un vietā – 1982. gadā Engurē.

Trešo teksta aspektu līdztekus meditātvajam un sižetiskajam veido arī autora autobiogrāfiskie tēlojumi, lai gan izteikti personiski tie ir tikai dažviet. Starp puikas gadu darbu un nedarbu atstāstiem, sirsnīgiem vārdiem, kas veltīti autora vecmāmiņai, un gleznaini attēlotām dabas ainavām tomēr visu laiku paralēli vijas mistiskais, draudīgais un valdzinošais neizdibināmā pavediens. Šajās epizodēs labi redzams, ka tieši aktīvās iztēles un vietējās folkloras spēcīgās ietekmes dēļ autors pievērsies teoloģijas studijām. Sava loma tur bijusi gan mežā (iztēlē vai patiesībā) sastaptajām būtnēm, gan netālu mežā esošajai vecajai kapsētai, kurā bērna domu gājiens pirmo reizi atdūries pret nāves faktu. Šeit gluži loģiski atkal

daudz teoloģisku iestarpinājumu: piemēram, aprakstot kādu nakts gājienu garām kapsētai, autors itin kā ieliek komatu sižetiskā risinājuma vidū un nododas pārdomām par nāves jēdzienu: "... beidzot, tapis par garīdznieku, es sapratu un piedzīvoju to, kas ir augšāmceltais Kristus un ko Dievs ar to grib pasacīt nāves un bezjēdzības traumētiem cilvēkiem. Par spīti nāvei, kauliem un trūdiem." (Kokins 2011: 75) Neraugoties uz šiem iestarpinājumiem, nevar teikt, ka autors aktīvi evaņģelizētu lasītāju, jo atsaucies uz kristīgo mācību tekstā ir fragmentāras un vairāk padotas stāstījuma, nevis otrādi; teksts neatgādina homiliju un nav arī attiecīgi strukturēts.

Autora teoloģiskā pārlicība izpaužas ne tikai jau pieminētajos pārdomu iestarpinājumos, bet arī veidā, kādā aprakstīto gadījumu varoņi tiek galā ar rēgu tēliem. Tā stāstā "Zirgezers stāsts" vīrietis, kuram pastāvīgi rādīties gultā nomirušas meitenes liķis, "saticis kādu gudru un pieredzējušu kristieti, kurš tikai smējies vien un sacījis, ka ar tādiem pekstiņiem taču ātri un viegli varot tikt galā. Vajagot kristīties, iesvētīties un arī mājā Dievu lūgt. Tad spokiem tur vairs neesot vietas" (Kokins 2011: 45). Šis padoms darbojies, un līdzīgs situācijas risinājums sastopams vēl vairākos stāstos. Vienā no tekstiem – vienīgajā, kurā autors stāsta pats par savu pieredzi ar vilkačiem, proti, "Milzkalnes stāstā" – piemērots arī atrisinājums, kas citos apstākļos liktos komisks – jauno Ralfu un viņa biedru naktī mežā līdz nāvei pārbiedējusi būtne izrādās esam nevis vilkacis, bet gan alnis, taču puīšu izbīlis ir tik paties, ka smaidīt par pārskatīšanos īsti negribas ne lasītājam, ne autoram. Šis ir arī viens no vislabāk izstrādātajiem krājuma stāstiem, kurā atbilstoši visām šausmu žanra likumībām notiek nevainojams spriedzes kāpinājums ļoti reālistiskā vidē – vispirms puīši pārgalvīgi piesolās pavadīt uz mājām iepatikušos meiteni, kad tas izdarīts, atpakaļ naktī uz šosejas, izlemj šķērsot mežu, lai ātrāk nokļūtu mājās, un sākas neomulīgais gājums, kas pamazām tuvojas kapsētai. Spriedze pakāpeniski aug, stāsts turpinās ar abu puīšu apmaldīšanos, un, kad visas briesmas jau šķiet garām, notiek patiesi dramatiskā kulminācija – satiekšanās ar iedomāto vilkaci un ātrs atrisinājums "spokainais pretimnācējs tumsā bija tikai alnis". Tomēr izskaņā autors šausmu stāstam tipiski neļauj lasītājam pilnībā atslābt, bet uzdod provokatīvu jautājumu, it kā atverot jau noslēgto vēstījumu jauniem interpretācijas variantiem: "Ugāles pusē ir dzirdēts nostāsts, ka vilkacis dažkārt mēdzot pārvietoties aļņa mugurā, jānot ar to kā ar zirgu. Tovakar tas bija tikai alnis. Bet vai tikai? Ja tā labi padomā, vai tad es vilkaci neredzēju?" (Kokins 2011: 84)

Kopumā jāsecina, ka "Kurzemes vilkaču nostāstu" kā literāra darba funkcija ir divējāda: grāmata kalpo kā autora pašizpaušmes veids, kā tekstu kopums, kas pauž autora uzskatus un pārdomas par metafiziskām tēmām, bet vienlaikus tā ar unikālu materiālu bagātina gan folkloras, gan pagaidām vēl visai trūcīgo latviešu šausmu stāsta apcirknī, kuru gan jūtami iespaido – un ne vienmēr labvēlīgi – teksta nevienmērīgā iedaba. Kaut gan krājuma noslēdzošajās lappusēs autors raksta: "Šausmu stāstu vilinošais spēks arī aicina domāt, pārbaudīt, saprast un piedzīvot pašam. Bet diez vai pats stāsts, turklāt vēl šausmu līmenī, būs īsti tas, kas mums ir vajadzīgs" (Kokins 2011: 150), tomēr gribētos oponentēt teikt, ka labs šausmu stāsts, tāpat kā jebkurš labs stāsts, laiku pa laikam ir tieši tas, kas cilvēkam vajadzīgs.

LITERATŪRA

Kokins, R. (2011) *Kurzemes vilkaču nostāsti*. Rīga: Zvaigzne ABC.

Simšone, B. *Saruna ar Ralfu Kokinu*. 2013. g. 23. okt. Glabājas B. Simšones personiskajā arhīvā.

Summary

The present paper analyses the collection of stories gathered by a practising pastor, dean of the University of Latvia Faculty of Theology Ralfs Kokins – “Kurzemes vilkaču nostāsti” (“The Werewolf Tales of Kurzeme”). This collection consists of twelve stories containing both ancient and contemporary tales and legends regarding the mythical creature – the werewolf – and its appearances in the various parts of Kurzeme, where the author has spent his childhood. These partially folkloric tales intertwine with childhood memories and quite extensive metaphysical speculations about God, nature, human place in the world and mysticism of the Universe – the quality that the author finds proved by werewolf imagery. The paper takes a particular look at the elements of fantasy and horror in these tales, which enable placing the collection among the few works of horror fiction in Latvian literature. The paper also inspects the typical structure of these tales, specific moments of narration and the way the author combines the three modes – the narrative, the autobiographical and the speculative – in the stories.

Keywords: *fantasy, folklore, Christianity, legend, horror literature.*